

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 202__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»

на тему

«Інвестиційна привабливість України та можливі шляхи її
підвищення»

Виконавець:
студентка групи М-5 факультету ЦЗВФН
Мельник Олександра Олександрівна _____

/підпис/

Науковий керівник:

д. е. н., професор
Балджи Марина Дмитрівна _____

/підпис/

ОДЕСА-2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ.....	6
1.1. Поняття інвестиційної привабливості та напрями її підвищення.....	6
1.2. Методики оцінки інвестиційної привабливості.....	10
1.3. Зарубіжний досвід підвищення інвестиційної привабливості.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ ТА ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ.....	29
2.1. Оцінка рівня інвестиційної привабливості України.....	29
2.2. Аналіз інвестиційної привабливості регіонів України.....	35
2.3. Дослідження інвестиційних процесів в Україні.....	43
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ТА ПРОГНОЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ.....	50
3.1. Потенційні можливості інвестування в Україну.....	50
3.2. Прогноз інвестиційної привабливості України в умовах COVID-19.....	54
3.3. Шляхи підвищення інвестиційної привабливості України.....	63
ВИСНОВКИ.....	69
Список використаних джерел.....	71
Додатки.....	77

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому, що інвестиційна привабливість є стратегічно важливим компонентом конкурентоспроможності держави на міжнародному ринку. Від ефективності інвестиційної політики залежать стан виробництва, рівень технічної оснащеності підприємств та загальне зростання економіки.

Упродовж останніх років на інвестиційний клімат України та її економіку в цілому негативно впливає чимало факторів, основними з яких є: політична й економічна нестабільність, військові дії на сході країни, корупція, тінізація економіки та невдалі реформи. Непередбачуваною проблемою для розвитку економіки, також, стала всесвітня пандемія COVID – 19, яка є випробуванням для підприємництва в боротьбі за виживання.

Попри це, зважаючи на курс України на європейську інтеграцію, інвестиційний клімат держави набуває визначального характеру щодо виходу економіки з кризи та забезпечення конкурентоспроможного виробництва продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Проблему інвестиційної привабливості досліджували чимало вчених-економістів, зокрема: Н. Макарій, В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда, Ю.М. Великий, К. П. Покатаєва та інші. Проте, незважаючи на велику кількість праць, присвячених проблемі інвестиційної привабливості, через швидкі темпи розвитку світової економіки, зміну геополітичної ситуації як в Україні, так і світі ця проблема потребує подальших досліджень.

Метою роботи є оцінка рівня інвестиційної привабливості та визначення потенційних можливостей інвестування в Україну.

Завдання дослідження:

1. Визначити поняття та особливості інвестиційної привабливості;
2. Охарактеризувати основні методичні підходи аналізу інвестиційної привабливості;
3. Провести аналіз інвестиційної привабливості регіонів;

4. Проаналізувати надходження прямих іноземних інвестицій;
5. Виявити основні проблеми розвитку інвестиційної привабливості;
6. Проаналізувати оцінку інвестиційної привабливості України на міжнародному рівні;
7. Визначити потенційні можливості інвестування;
8. Провести прогноз залучення іноземних інвестицій в Україну;
9. Визначити шляхи підвищення інвестиційної привабливості.

Об'єктом дослідження є процес формування інвестиційної привабливості України, завдяки умовам ведення бізнесу та залученню іноземних інвестицій.

Предметом дослідження є визначення поняття та аналіз поточного стану інвестиційної привабливості України з подальшими методами її підвищення.

Методами дослідження були обрані наступні: аналіз – для деталізації та розділення об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи; порівняння – для зіставлення показників у динаміці; інтегрального розрахунку – для поєднання різних факторів впливу на динаміку показників; пояснення – для характеристики показників у методиках обчислення; статистичного спостереження – для збору первинного матеріалу динаміки; економічне прогнозування – для виявлення подальших тенденцій розвитку показників.

Інформаційна база дослідження була сформована на основі нормативно-законодавчих актів, статистичних матеріалів, розробок вітчизняних та закордонних науковців, звіти та аналітичні матеріали, а також результатів власних досліджень.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з 3 розділів: перший розділ обумовлює теоретичні аспекти інвестиційної привабливості; другий розділ присвячено аналізу поточного інвестиційного клімату; третій розділ розкриває шляхи підвищення інвестиційної привабливості України. Робота включає в себе 18 таблиць та 6 рис. У роботі використано 56 джерел. Загальний обсяг роботи складає аркушів - 89.

Публікації та апробація результатів дослідження. Стаття «Інвестиційна привабливість України та шляхи її підвищення» подана до друку в «Науковому віснику ФЕУП. Одеського національного економічного університету».

ВИСНОВКИ

1. Інвестиційна привабливість – це сукупність інвестиційно привабливих ознак об’єкта інвестування заснованих на аналітичних і прогностичних даних, які відображають рівень ризику і доходності здійснюваних інвестицій. Особливість інвестиційної привабливості полягає у залежності від різноманітних факторів кожного з рівнів економіки держави, для якої розраховується показник.

2. Методи дослідження інвестиційної привабливості потребують низки показників які необхідно підбирати окремо, в залежності від бажаної сфери дослідження.

3. Проведено аналіз інвестиційної привабливості регіонів та визначені основні лідери по обраним показникам.

4. Проаналізовано надходження прямих іноземних інвестицій в Україну, згідно з якими цей показник з кожним роком помірно зростає. Але негативним фактором є те, що основні країни-інвестори прямих іноземних інвестицій являються офшорними, що може свідчити про незаконність виведення цих коштів раніше з України.

5. Основними проблемами розвитку інвестиційної привабливості, на мій погляд, є занадто високі податки, високий рівень корупції та найбільшим – військові дії на Сході країни. Саме ці фактори обумовлюють несприятливі умови для здійснення інвестиційної діяльності.

6. Проаналізувавши оцінки міжнародних видань Doing Business та Global Competitiveness Index щодо місця України на міжнародній арені, попри всі недоліки діючої системи, можна зробити висновок що з кожним роком оцінка України зростає. Це дає можливість рухатися країні вперед.

7. Задля ефективного інвестування регіонів необхідно визначити слабкі та сильні сторони кожного регіону. Використовуючи природні ресурси є можливість реалізувати потенціал країни та поліпшити показники промисловості і економіки в цілому. В умовах всесвітньої пандемії COVID – 19 слід звернути увагу інвесторів на інноваційні технології, які дають змогу

продовжувати діяльність при карантині.

8. Прогноз прямих іноземних інвестицій показав, що у 2021 році планується надходження інвестицій у розмірі 4016,56 млн. дол. США.

9. Виявлені наступні кроки покращення інвестиційної привабливості України:

- удосконалення законодавства в інвестиційній сфері, зокрема щодо створення сприятливих умов інвестування для нерезидентів;
- боротьба з корупцією та зниження високого рівня бюрократизму та урядового регулювання бізнесу;
- зниження темпів інфляції та стабілізація курсу національної валюти, що можливо за рахунок ефективного бюджетного регулювання (контролю над виконанням дохідної та видаткової частини бюджету й зменшення реального дефіциту бюджету до 1-2% ВВП) та мінімізації боргового тягаря держави;
- удосконалення банківської системи та фінансового забезпечення передбачає збільшення частки іноземного капіталу у банківському секторі;
- зміна кредитної політики, яка через зависокі ставки за кредитами негативно впливає на інвестиційну привабливість країни;
- створення сприятливих умов оподаткування та страхування інвестицій;
- формування інвестиційної політики з урахуванням інвестиційного потенціалу регіонів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Макарій Н. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств : Н. Макарій: Економіст. 2001. № 1. с. 52–60.
2. Покатаєва К. П. Теоретичні аспекти визначення категорій «інвестиційний потенціал» та «інвестиційна привабливість»: К. П. Покатаєва: Комунальне господарство міст : наук.-техніч. зб. Серія: Економічні науки. К. : Техніка. 2007. № 75. с. 262–268.
3. Козаченко Г. В. Управління інвестиціями на підприємстві : [навч. посібник] : Г. В. Козаченко, О. М. Антіпов. К. : ВНЕУ, 2004. – 298 с.
4. Корнєєва Н. А. Методичні підходи до побудови комплексної інтегральної оцінки інвестиційної: Економічні науки Вісник Хмельницького національного університету 2011, № 5, Т. 2.
5. Асаул А. Систематизація факторів, характеризующих инвестиционную привлекательность регионов: А. Асаул: Регіональна економіка. 2004. № 2. с. 53–62.
6. Про затвердження Методики розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку : наказ Держкомстату України № 114 від 15 квітня 2003 р.
7. Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій : наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств і організацій № 22 від 23 лютого 1998 р. Офіційний вісник України від 16.04.1998. – 1998. – № 13. – С. 211.
8. Бутко М. Сучасна проблематика оцінки інвестиційної привабливості регіону . М. Бутко, С. Зеленський, О. Акименко. Економіка України. 2005. № 11. С. 30–37.
9. Туболец І. І. Чинники формування інвестиційної привабливості регіону: І. І. Туболец. Інвестиції: практика та досвід. 2008. № 20. с. 9–11
10. Карімов Г. І. Стимулювання інвестиційної діяльності в системі управління регіону: 2019. № 6. С. 17–20.

11. Іщук С. О. Оцінювання інвестиційної привабливості регіону: методичний аспект . С. О. Іщук, Т. В. Кулініч. Регіональна економіка. 2010. № 3. С. 71–78.
12. Амплєєва І. О. Регіональний розподіл інвестицій в основний капітал. І. О. Амплєєва. Науковотехнічна інформація : науково-практ. інф. журнал. 2005. № 3 (25). С. 11–14.
13. Кирик Л. В. Проблеми дослідження інвестиційної привабливості регіону: Л. В. Кирик, Б. С. Катаєва : Сталий розвиток економіки : всеукраїнський науково-виробничий журнал. 2010. № 1. С. 104–107.
14. С. В. Рилєв: Інвестиційна привабливість: види та підходи до її оцінки 2016 с. 167 – 168.
15. Цопа Н. В. Особенности оценки инвестиционной привлекательности регионов: Н. В. Цопа: Науковий вісник : Фінанси, банки, інвестиції. 2012. №1. - С. 56-59.
16. Балджи М.Д. Маркетинг регіонів як фактор інвестиційної привабливості Маркетинг і цифрові технології: зб. Матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. 25-26 травня, 2018 р. Одеса. Одеса: ТЕС, 2018. С.51-52.
17. Рзаєв Г. І., Вакулова В. О. Методики оцінки інвестиційної привабливості на рівні країни та перспективи їх використання в економічному аналізі 2016. С. - 138.
18. Всесвітній банк: Doing Business URL: <https://www.doingbusiness.org/> (дата звернення: 10.10.2020)
19. World Economic Forum URL: <https://www.weforum.org/> (дата звернення: 10.10.2020)
20. Носова О.В. Оцінка інвестиційної привабливості України: основні підходи. Економіка та прогнозування. 2003. № 3. – С. 119–137.
21. Савлук О. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів України: Вісник КНТЕУ, 2013. с.35 – 38.
22. Національний банк України. Удосконалення статистики прямих іноземних інвестицій (ПІІ): передавання Національному банку функції

публікації даних та врахування реінвестованих доходів реального сектору, 2020 URL:<https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-udoskonalyuye-obchislennya-statistiki-pryamih-inozemnih-investitsiy> (дата звернення: 13.10.2020).

23. Використання Due Diligence в обґрунтуванні передінвестиційних рішень у секторах національної економіки: колективна монографія: Балджи М.Д., Доброва Н.В., Карпов В.А. [та ін.]; Одеський національний економічний університет. Одеса: ПромАрт, 2018. С. 335.

24. Досвід державного регулювання іноземних інвестицій у країнах світу. URL:<http://economicsissues.com.ua/zmist-zhurnalu/ekonomikasogodennya-aktualni-pitannya-ta-perspektivi-2012-1/dosvidderzhavnogoregulyuvannya-inozemnih-investitsij-u-kra%D1%97nah-svitu/> (дата звернення: 13.10.2020).

25. Карпович М. (2014) Інвестиційний клімат в Україні та проблема реалізації інвестиційного потенціалу. Національний університет "Острозька академія". Науковий блог. URL: <http://naub.oa.edu.ua/2014/investytsijnyjklimatvukrajinitaproblemarealizatsijiinvestytsijnohopotentsialu/> (дата звернення: 13.10.2020).

26. Лешанич Л., Гунда С. (2015) Розвиток інвестиційної діяльності в Україні та шляхи подолання інвестиційної кризи. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 31 (2), с. 43- 49.

27. Деделюк К. (2015) Актуальні виклики активізації інвестиційної діяльності регіонів України. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер.: Економіка, 2 (2), с. 133-137

28. Мельник А. Трансформація системи державного регулювання економіки Європейських країн на завершенні 21-го століття. Вісник Тернопільської академії народного господарства. Спеціальний випуск. – 2015 р. – Ч. 1. С. 41–47.

29. Венгуренко Т. Г. Розвиток спільного інвестування на ринку капіталів. Актуальні економічні, фінансові та правові питання в умовах євроінтеграції та глобальної конкуренції : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф., 2019 с. 25-28.

30. WorldEconomicForum - TheGlobalCompetitivenessReport 2019 URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019 (дата звернення: 20.10.2020).
31. DoingBusiness 2020. Світовий банк. 2020. URL:<https://www.doingbusiness.org/> (дата звернення: 13.10.2020).
32. Moody's Investors Service URL:https://www.moody.com/pages/default_ee.aspx (дата звернення: 13.10.2020).
33. Standard&Poor's URL: https://www.standardandpoors.com/en_US/web/guest/home (дата звернення: 13.10.2020).
34. Фучеджи В.І. SWOT-аналіз як інструмент антикризового фінансового управління. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2013. № 9(2). С. 156-161. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2013_9\(2\)_31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2013_9(2)_31) (дата звернення: 13.10.2020).
35. Пащенко Є., Балджи М. Державне регулювання іноземних інвестицій: Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Науки: економіка, політологія, історія. 2019. № 4 (267). С.91-110.
36. Аналітика SME Banking URL:<http://www.sbb.in.ua/ebrr-prodolzhaet-finansirovanie-programm-podderzhki-maluxpredpriyatij-v-ukraine/> (дата звернення: 13.10.2020).
37. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 13.10.2020).
38. [Касьяненко, В. О. Моделювання та прогнозування економічних процесів. Конспект лекцій: навч. Посібник. В. О. Касьяненко, Л. Старченко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006.
39. Міністерство Фінансів України – Звіт про ПП 2020 URL: <https://minfin.com.ua/> (дата звернення: 15.10.2020).
40. Прямі інвестиції (акціонерний капітал) в економіці України по регіонах. Державна служба статистики України. 2019. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2018/zd/inv_ksvr_u.html (дата звернення: 13.10.2020).

41. [Національний банк України. Удосконалення статистики прямих іноземних інвестицій (ПІІ): передавання Національному банку функції публікації даних та врахування реінвестованих доходів реального сектору, 2020 URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-udoskonalyuye-obchislennya-statistiki-pryamih-inozemnih-investitsiy> (дата звернення: 20.10.2020).
42. Полотенко Д. В. Вільні економічні зони в контексті регулювання економіки. Д.В. Полотенко. Фінанси України. - 2015 - №11 - с - 18.
43. Конгломератне об'єднання. Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.] -К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2001. -Т. 3 : К -М. -792 с.
44. Global Map of Startup Ecosystems – StartupBlink URL: <https://report.startupblink.com/> (дата звернення: 13.10.2020).
45. [Касьяненко, В. О. Моделювання та прогнозування економічних процесів. Конспект лекцій: навч. посібник / В. О. Касьяненко, Л. Старченко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006.
46. Міністерство Фінансів України – Звіт про ПІІ 2020 URL:<https://minfin.com.ua/> (дата звернення: 14.10.2020).
47. Апроксимація: Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. О. В. Петришин (відп. ред.) та ін.. 2017. Т. 3 : Загальна теорія права. С. 19.
48. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства в Україні 2020 URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 15.10.2020).
49. Національний банк України – « Національний банк проти коронавірусу» URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/covid19> (дата звернення: 15.10.2020).
50. Постанова Головного санітарного лікаря України «Про внесення змін до постанови Головного державного санітарного лікаря України №2 від 21.03.2020 року "Про запобігання подальшого занесення на територію України випадків коронавірусної хвороби (COVID-19)» URL: <https://moz.gov.ua/golovnij-derzhavnij-sanitarnij-likar-ukraini> (дата звернення:

13.10.2020).

51. Кабінет Міністрів України «онлайн-мапа епідеміологічних показників» URL:<https://covid19.gov.ua/karantynni-zakhody> (дата звернення: 01.11.2020).

52. ПАО «Запоріжсталь» URL:
<https://www.zaporizhstal.com/ru/investoram/novosti/> (дата звернення: 17.10.2020).

53. Ферекспо Полтава URL:<https://www.ferrexpo.ua/about-us/management-board>

54. Interpipe – Звіт 2020 - URL:<https://interpipe.biz/company/mission> (дата звернення: 17.10.2020).

55. Індекс інвестиційної привабливості (ЕБА) (2020) URL:https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2020/07/EBA-InvestIndex_1H-2020_UKR.pdf (дата звернення: 03.11.2020).

56. Ржипішевська О., Балджи М. Інвестиційний клімат в Україні: стан та механізми регулювання: Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Науки: економіка, політологія, історія. 2019. № 3 (266). С. 139-155.